

Palestina sub ocupația arabilor

Odată cu ocuparea Palestinei de către arabi și capitularea Ierusalimului, Sfintele Locuri au intrat în stăpânirea unei puteri de altă religie, anume a celei musulmane. Acordul încheiat pe Muntele Eleon, care a fost semnat de Patriarhul Ierusalimului Sofronie și califul arabilor Omar Hattap, formulează concis relațiile stăpânirii cu întâiul-stătător al Bisericii și, în general, cu creștinii din Palestina. Cel mai cunoscut text din acest acord (*ahtiname*) menționează că îi sunt acordate concesiuni Patriarhului Sofronie (634-638), fiind recunoscute și întărite drepturile grecilor asupra Sfintelor Locuri. Clericii și monahii sunt scutiți de impozitul pe cap de locuitor, iar administratorilor li s-a poruncit să fie îngăduitori cu creștinii, în timp ce pelerinii străini erau obligați să plătească Patriarhiei ortodoxe grecești o taxă în argint, ca dovadă de supunere.

Textul, în traducere, este următorul:

„În numele lui Dumnezeu cel milostiv și îndurat, Omar, fiul lui Hattap. Slavă lui Dumnezeu care ne-a dat religia de Răsărit, prin Islam, ne-a cinstit prin credință, ne-a miluit prin profetul lui, Mohamed, ne-a scos din rătăcire și ne-a adunat prin el din risipire, a unit inimile noastre, ne-a dat biruință asupra vrăjmașilor și ne-a întărit între celelalte țări și ne-a făcut să ne iubim unii pe alții ca frații. Noi, slujitorii lui Dumnezeu, îi mulțumim, deci, lui Dumnezeu pentru un asemenea dar. Aceasta este o scrisoare a mea, Omar, fiul lui Hattap, și a fost dată cinstitului și venerabilului Patriarh al neamului împărătesc, Sofronie, pe muntele Eleon, din sfântul Ierusalim, ca un acord și o făgăduință de sprijin acordat supușilor, preoților, călugărilor și călugărițelor oriunde ar voi să se afle și să rămână, ca să aibă protecție și siguranță (deoarece, atunci când supusul păzește îndatoririle de supus, trebuie să aibă parte de protecție și siguranță din partea noastră, a credincioșilor, și din partea celor care conduc împreună cu noi) și ca să fie înlăturate pricinile de neplăceri pe care le-ar avea, de-a lungul supunerii și

ascultării pe care le-au arătat, și să aibă siguranță ei și bisericile lor, mănăstirile și toate celelalte locuri de închinare aflate sub stăpânirea lor, înăuntrul sau în afara Ierusalimului, anume Kamames (Biserica Învierii), marea Biserică a Nașterii lui Iisus din Betleem (care să fie în pace) și peștera care are trei intrări (la miazăzi, la miazănoapte și la apus), ca să fie în siguranță neamurile creștine aflate acolo ale Nasarizilor sau Naahoreilor (cum sunt ivirenii și abisinienii) și cei care vin să se închine, franci, coști, sirieni, armeni, nestorienii, iacoviți, maroniți, supuși Patriarhului pomenit. Iar acesta să fie întâiul peste ei, pentru că neamul împărătesc a primit har de la cinstitul și iubitul profet trimis de Dumnezeu, care l-a învrednicit de pecetea propriei sale mâini și a poruncit să avem bunăvoință față de ei, iar ei să aibă încredere în noi. De aceea și noi, credincioșii, le acordăm binefaceri spre plăcerea și cinstea celui care le-a făcut bine. De aceea vor fi scutiți de impozitul pe cap de locuitor și de *kafari*, precum și de toate poverile și taxele atât pe mare cât și pe uscat. Când intră în Kamames (Biserica Învierii) și în celelalte lăcașuri de închinare ale lor, să nu plătească nimic. Iar ceilalți care intră în Kamames ca să se închine să dea fiecare Patriarhului un dram de argint și o treime de dram. Deci orice credincios și orice credincioasă trebuie să păzească cele poruncite de noi în această scrisoare, fie împărat sau judecător sau conducător care are putere pe pământ, fie bogat, fie sărac, dintre credincioși sau credincioase.

Li s-a dat această dispoziție în prezența adunării cinstiților noștri prieteni (adepti și urmași ai profetului): Apodulla, Osam, ful lui Affan, Sait, fiul lui Zeid, Apturraham fiul lui Auf și a celorlalți cinstiți prieteni. Să fie toți încredințați de cele expuse în această scrisoare a noastră și să facă cele cuprinse în ea, dând-o apoi iar în mâinile lor, ca să o păstreze. Fie ca Dumnezeu să dea pace stăpânului nostru Mohamed, rudelor lui și cinstiților lui prieteni. Mulțumire fie adusă Lui Dumnezeu, Domnul lumilor. Puternic și preabun apărător al nostru este Dumnezeu. S-a scris în ziua 20 a lunii Rebi-ul-Ebbel, anul 15 al Eghirei. Acela dintre credincioși care citește această dispoziție a noastră și o încalcă va fi de acum și până în ziua judecării apostat al Legământului lui Dumnezeu și dușman al iubitului său trimis.”

Acesta este acordul dintre vestitul calif Omar Hattap, suveran politic și religios al Islamului, și cinstitul și venerabilul Patriarh al neamului regal al Romeilor, Sofronie, încheiat pe Muntele Eleon, și este limpede faptul că a fost primit cu deosebit entuziasm. Prin acest acord, Patriarhul Ierusalimului este recunoscut ca adevărat suveran al neamului și conducător duhovnicesc al tuturor creștinilor ortodocși, care țin de neamul regal al Romeilor, precum și stăpânitor al sfintelor lăcașuri de închinare. Cele mai importante dintre acestea sunt Biserica Sfântului Mormânt și Biserica Nașterii lui Hristos din Betleem, precum și celelalte mănăstiri și biserici aflate în administrația Patriarhiei, dinăuntru și din afara Ierusalimului. Acestea sunt protejate și au un statut inviolabil. Toți închinătorii Sfântului Mormânt (franci, copti, sirieni, armeni etc.) sunt obligați să se supună Patriarhului, recunoscându-l ca deținător al acestor lăcașuri. Prin acest acord sunt recunoscute oficial privilegiile care au fost acordate și care privesc întreg neamul regal al Romeilor.

„Pentru că neamul împărătesc a primit har de la cinstitul și iubitul profet trimis de Dumnezeu, care l-a învrednicit de pecetea propriei sale mâini și a poruncit să avem bunăvoință față de ei, iar ei să aibă încredere în noi. De aceea și noi, credincioșii, le acordăm binefaceri spre cinstea celui care le-a făcut bine.”

Aceste cuvinte dovedesc limpede că, nu numai Muntele Sinai, prin acordul dat de către profet monahilor de acolo, ci întreg neamul regal al Romeilor a avut parte de cinste și bunăvoință din partea lui. O consecință directă a acestei cinstiri și îngăduințe generale o constituie acest acord care nu este doar un act separat și particular, ci și un instrument hermeneutic oficial care explică și lămurește în mod autentic acordul pe care profetul l-a pecetluit cu propria sa mână.

Acest act al lui Omar Hattap, certifică drepturile istorice ale neamului grec asupra Sfintelor Locuri, recunoscând statutul lor preexistent, și acordă Patriarhului Ierusalimului privilegiile pe care acesta le câștigă până la sfârșitul veacurilor, fiind respectate și păzite de toți stăpânitorii Palestinei, fie ei arabi sau turci. Veacurile care s-au scurs sunt o mărturie neîndoielnică a autenticității acestui act. Înțelegerea încheiată între califul arabilor Omar Hattap și Patriarhul Romeilor Sofronie este în acord spiritul Coranului și cu actul acordat de

profetul Mohamed monahilor din Mănăstirea Muntelui Sinai. Acest lucru este confirmat de mulți cronicari bizantini și arabi.